

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษามีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์มากที่สุด เพราะเราใช้ภาษาเป็นตัวกลางในการเรียนรู้ในการติดต่อกับบุคคลต่าง ๆ ตั้งแต่เกิดจนตาย ภาษาแทรกซึมอยู่กับกิจกรรมแทบทุกชนิดของมนุษย์ หากขาดภาษาเป็นสิ่งในการทำความเข้าใจ และประสานงานแล้วกิจกรรมต่าง ๆ ก็ย่อมจะสำเร็จจลุล่วงไปมิได้ นอกจากนี้ภาษายังเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของชาติ การขาดภาษาเป็นการขาดเอกลักษณ์ที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะการใช้ภาษาของคน ทำให้คนในชาติสำนึกว่า แต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของชาติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงตระหนักถึงความสำคัญของภาษา ดังเห็นได้จากพระบรมราโชวาทตอนหนึ่ง เนื่องในวันพระราชทานปริญญาบัตร ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๐๒ ดังข้อความที่ว่า

๑ วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์, ภาษาและภาษาศาสตร์ (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๕), หน้า ๑.

๒ ประณี นาคกรทรรพ, "ระเบียบวิธีสอนภาษาไทยชั้นมัธยมปลาย", คู่มือการอบรมครูมัธยมศึกษา (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, ๒๕๕๕), หน้า ๗๓.

๓ ปู่เหลือ เทพยสุวรรณ, ภาษาไทย - วิชาที่ถูกลืม (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, ๒๕๑๘), หน้า ๒.

เมื่อมาคำนึงถึงวิธีที่จะนำวิชาความรู้ไปใช้ประโยชน์ จะต้องอาศัยสิ่งใดบ้างแล้ว ก็เห็นว่าสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง คือ ภาษา การได้มาซึ่งวิชาความรู้ของอาศัย ภาษา การนำความรู้ไปใช้ก็ย่อมต้องอาศัยภาษาอีก

ภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติไทย มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคนไทย เพราะนอกจากภาษาไทยจะเป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นชาติและเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคนทั้งชาติแล้ว ภาษาไทยยังเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ในการศึกษาเล่าเรียน ในการประกอบอาชีพ ในการปกครอง และอื่น ๆ คนไทยทุกคนจำเป็นต้องเรียนภาษาไทยอันเป็น ภาษาของชาติ เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ พอที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง และสังคม และเพื่อเป็นการช่วยกันจรรโลงภาษาไทยไว้ให้คงอยู่ต่อไป พระบรมราชาบาทอีกตอนหนึ่งของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสเดียวกันนั้นชี้ให้เห็นความจำเป็นที่คนไทย จะต้องช่วยกันรักษาภาษาไทยไว้ว่า

พระบรมราชาบาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันพระราชทานปริญญาบัตร ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๐๒

๒ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, บันทึกค้นคว้าภาษาไทย, (พระนคร : กรุงเทพฯ การพิมพ์, ๒๕๑๕), หน้า ๑.

.....ชาติไทยเรามีภาษาของเราใช้เอง เป็นสิ่งอันประเสริฐอยู่แล้ว เป็นมรดก
 หูคอมาถึงเรา ทุกคนมีหน้าที่จะต้องรักษาไว้ ฉะนั้นจึงขอ.....ได้ช่วยกันรักษาและ
 ส่งเสริมภาษา ซึ่งเป็นอุปสรรคและหลักประกันเพื่อความเจริญวัฒนาของประเทศ
 ชาติ.....

และเมื่อเสด็จพระราชดำเนิน เพื่อทรงร่วมประชุมทางวิชาการของชุมนุมภาษาไทยเมื่อ
 วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๕ ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้วยทรงห่วงใยและสน
 พระราชหฤทัยในเรื่องของภาษาไทยเป็นอย่างยิ่ง ทรงมีพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า
 "ภาษาไทยนั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ.....ประเทศไทยนั้นมีภาษาของเรา
 เอง ซึ่งต้องหวงแหน.....เรามีโชคที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณกาล จึงสมควร
 อย่างยิ่งที่จะรักษาไว้..... ฯลฯ"

เมื่อตระหนักถึงความจำเป็นที่คนไทยจะต้องเรียนภาษาไทยตั้งกล่าวนมา จึง
 ทำให้กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงหลักสูตรวิชาภาษาไทยเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน และ
 ได้กำหนดวิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับที่เด็กไทยทุกคนจะต้อง เรียนตามหลักสูตรระดับ
 ต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา การฝึกหัดครู แม้แต่ระดับวิทยาลัย และ
 มหาวิทยาลัย หอวังมหาวิทยาลัย ก็กำหนดให้วิชาภาษาไทย เป็นวิชาพื้นฐานบังคับเช่น
 เดียวกัน ทำให้เห็นชัดว่า ในปัจจุบันการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในสถาบันการ
 ศึกษาในระดับต่าง ๆ ทวีความสำคัญยิ่งขึ้น เพราะวิชาภาษาไทยเป็นปัจจัย และเป็น

พระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันพระราชทาน
 ปริญญาบัตร ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ ๙ กรกฎาคม ๒๕๐๖

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะอักษรศาสตร์ ชุมชนภาษาไทย, บันทึกการเสด็จ
พระราชดำเนิน พระราชทานกระแสพระราชดำรัสเรื่องปัญหาการใช้ภาษาไทย.

เมื่อ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๕, หน้า ๕.

เครื่องมือในการศึกษาวิชาการทุกแขนง และเป็นวิชาที่จะช่วยพัฒนาบุคคลทั้งในด้าน
ส่วนตัวและสังคม เป็นวิชาทักษะที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ไปตามอายุและชั้นเรียน
นักการศึกษาที่มีความเห็นว่าการสอนภาษาของชาติควรได้รับความสำคัญ เป็นอันดับหนึ่ง
ในวงการศึกษามิ

การสอนภาษาไม่ว่าภาษาใด มีปัญหาอยู่ทั้งสิ้น แต่ประเทศที่เจริญแล้วเขาจะ
เล็งเห็นความสำคัญในการสอนภาษาของตัวเอง เพราะการสอนภาษาให้แก่ผู้ที่คิดว่าตน
รู้จักภาษานั้นคืออยู่แล้วเป็นการทำได้ยากกว่าการสอนภาษาต่างประเทศ ปัญหาที่พบมาก
ก็คือผู้เรียนจะรู้สึกเบื่อหน่าย จำเป็นต้องปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนภาษาให้ใหม่อยู่
เสมอ ดังนั้นการสอนภาษาไทยในโรงเรียน ก็ควรจะพัฒนาให้มากกว่าที่เป็นอยู่ด้วย เพื่อ
ที่จะได้ช่วยลดปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยลงไปบ้าง

ปัญหาในการสอนภาษาไทย เท่าที่มีผู้ศึกษาไว้ ส่วนใหญ่มักจะพบว่านักเรียนมี
ปัญหาในการเรียนหลักภาษาไทย เช่น คำกรัง กล่าวพากร^๕ ได้ทำการวิจัยเรื่อง

^๑ บุญถิ่น อัครถาวร, "ข้อคิดในการสอนภาษาไทย", เอกสารการสัมมนาผู้สอน
วิชาภาษาไทย ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง หน่วยศึกษานิเทศก์
กรมการฝึกหัดครู, ๒๕๑๒), หน้า ๑๒.

^๒ Lois Vo Harmer, "ศิลปะการสอนภาษา", แปลโดย บุญนำ บุญเสรรฐ,
จันทร์เกษม ๒๒ (มกราคม - กุมภาพันธ์, ๒๕๐๔), หน้า ๔๑.

^๓ บุญเหลือ เทพสุวรรณ, ภาษาไทย - วิชาที่ถูกลืม, หน้า ๓.

^๔ บุญนำ บุญเสรรฐ, "แนวใหม่ในการสอนภาษาไทย", คำบรรยายวิชาภาษาไทย
(หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, ๒๕๑๐) หน้า ๔๘.

^๕ คำกรัง กล่าวพากร, "การสำรวจทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อ
วิชาภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๗)

"การสำรวจทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. ที่มีต่อวิชาภาษาไทย" ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนไม่ชอบเรียนวิชาหลักภาษาไทยร้อยละ ๗๖.๗๖ และไม่ชอบครูที่มีวิธีการสอนที่น่าเบื่อ

ประกาศรี สุกุมบรรทัด^๑ ได้วิจัยเรื่อง "การสำรวจการสอนวิชาหลักภาษาไทย ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สายสามัญ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา" พบว่า วิธีสอนของครูคือ อธิบายแล้วให้นักเรียนจด ปัญหาส่วนมากเนื่องมาจากการขาดอุปกรณ์ ครูไม่รู้จักวิธีสอนที่ดี สำหรับนักเรียนเห็นว่าวิชาหลักภาษาไทยน่าเบื่อหน่าย ครูสอนไม่ดี เนื้อหาวิชาซ้ำ ๆ กัน

อมรรวรรณ แจ่มศรี^๒ ได้สำรวจทัศนคติของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค กรุงเทพฯ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ ที่มีต่อวิชาภาษาไทย พบว่า วิชาที่นักเรียนไม่ชอบมากที่สุด คือ หลักภาษา

พรสวรรค์ วงศ์วิไลทอง^๓ ได้วิจัยเรื่อง "ปัญหาการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา ๒๕๑๕" ก็พบว่า นักเรียนไม่ชอบวิชาหลักภาษา เพราะเป็นวิชาที่ประสบปัญหาในการเรียนมาก ผู้วิจัย

^๑ประกาศรี สุกุมบรรทัด, "การสำรวจการสอนวิชาหลักภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สายสามัญในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๘)

^๒อมรรวรรณ แจ่มศรี "ทัศนคติของนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ ปีการศึกษา ๒๕๑๐ ที่มีต่อวิชาภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๐)

^๓พรสวรรค์ วงศ์วิไลทอง, "ปัญหาการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา ๒๕๑๕" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕)

เสนอว่า ครูควรใช้ทฤษฎีในการสอนที่กระตุ้นความสนใจของนักเรียน

ผกาศรี หงส์นาค^๑ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนหลักภาษาไทยในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ในวิทยาลัยครู ๒ แห่ง ในกรุงเทพมหานคร พบว่าวิธีสอนที่อาจารย์ใช้บ่อยที่สุด คือ การอธิบาย และการยกตัวอย่าง ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ประสบคือ หลักสูตรมีเนื้อหาวิชามากเกินไป ควรปรับปรุงหลักสูตร ต้องการความช่วยเหลือในเรื่องอุปกรณ์การสอน และวิธีสอนจากศึกษานิเทศก์ ในค่านักศึกษาเรียนหลักภาษาไทย คว่ววิธีจัดงานและฟังอาจารย์บรรยายปัญหาที่ประสบ คือ เนื้อหาวิชาเข้าใจยาก ต้องการให้อาจารย์ใช้อุปกรณ์การสอน และจัดกิจกรรมการสอน ต้องการอาจารย์ที่มีวิธีการสอนที่ดี

จากผลการวิจัยที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้ ทำให้เห็นว่า ข้อบกพร่องในการเรียนการสอนหลักภาษาไทยนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวครูและแบบเรียน หรือตำราที่ใช้เรียน กล่าวคือ ตัวครูชอบสอนแบบบรรยาย ซาคอุปกรณ์ ไม่รู้จักวิธีสอนที่ดี หรืออาจกล่าวได้ว่าครูมีวิธีสอนที่น่าเบื่อ ไม่เข้าใจวิธีสอนแผนใหม่ ไม่รู้จักที่จะสร้างอุปกรณ์การเรียนการสอนที่น่าสนใจ และคงจะไม่ไค้ตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมให้เด่นชัดลงไป จึงทำให้ผู้เรียนไม่ทราบจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมก่อนเรียน เพราะการทราบจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม จะช่วยให้การเรียนรู้อไปได้โดยง่าย นักเรียนมีความเอาใจใส่ในการเรียน เนื่องจากทราบว่าเขาควรทำอะไรบ้างหลังจากจบบทเรียนแล้ว สำหรับแบบเรียนหรือตำราที่ใช้เรียนก็ควรมีการปรับปรุงแนวการลำดับเนื้อหาวิชาเสียใหม่ เพื่อให้อ่านเข้าใจง่ายขึ้น ดังนั้นครูภาษาไทยจึงจำเป็นต้องเอาใจใส่ในการสอนให้มากขึ้น เพราะบุญเหลือ เทพยสุวรรณ^๒

^๑ ผกาศรี หงส์นาค, "การเรียนการสอนหลักภาษาไทยในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘)

กล่าวว่า "ความบกพร่องในการสอนภาษาไทย ที่สำคัญที่สุด คือ การขาดความเอาใจใส่ และความพยายามในอันที่จะค้นหาวิธีสอนที่ได้ผล และการผลิตวัสดุอุปกรณ์ไม่ก้าวหน้า" ความบกพร่องนี้จึงทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่า วิชาหลักภาษาไทยเป็นวิชาที่น่าเบื่อ การเรียนการสอนไม่บรรลุผลเท่าที่ควร

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ทางแก้ปัญหาคือการเรียนการสอนภาษาไทยนั้น ยังต้องพัฒนาต่อไปอีก การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนก็เป็นวิธีการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนวิธีหนึ่ง วีระ บุญยนิวาศ^๑ โต้กล่าวว่า "วิธีการปรับปรุงการศึกษาที่เชื่อว่า จะได้ผลวิธีหนึ่งก็คือ การนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้ในระบบการศึกษา.....ซึ่งจะ ช่วยในการปรับปรุงคุณภาพและปริมาณของการศึกษาให้ดีขึ้น....." ซึ่งบทเรียนแบบโปรแกรม ก็เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษานชนิดหนึ่ง

ในปัจจุบันมีการใช้บทเรียนแบบโปรแกรม อันเป็นการผลิตวัสดุการสอนในแนวใหม่ เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนแบบหนึ่ง เพราะบทเรียนแบบโปรแกรมที่เป็นรูปตำรา (Programmed Textbook) จะให้ความรู้ทีละขั้นตามลำดับ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของคำอธิบายหรือรูปของคำถาม หรือรูปแบบอื่น ๆ ก็ได้ ที่เห็นว่าเหมาะสม เป็นแบบเรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนหรือผู้สอนประเมินผลการเรียนการสอนได้ทันทีว่า ผู้เรียนบรรลุถึงจุดมุ่งหมายแล้วหรือยัง นักเรียนเข้าใจบทเรียนนั้นหรือไม่ การทราบผลการเรียนในทันทีทันใดจะเป็นสิ่งจูงใจให้นักเรียนอยากจะเรียนรู้ต่อไปอีก และการสร้างบทเรียนแบบโปรแกรม จะต้องเขียนทั้งจุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมด้วย

^๑วีระ บุญยนิวาศ, "An Application of Advanced Technology to the Education System of Developing Nation." ประมวลบทความเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา (พระนคร: กุรุสภา, ๒๕๐๕), หน้า ๒๐๕ - ๒๐๖.

^๒กรมวิชาการ, "วิวัฒนาการของเทคนิคและเทคโนโลยีในการสอน", ประมวลบทความเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา (พระนคร: กุรุสภา ๒๕๐๕), หน้า ๒๐๕.

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวสนับสนุนถึง ประโยชน์และความเหมาะสมของ
บทเรียนแบบโปรแกรมไว้มากมาย เช่น

คาลวิน (Calvin) กล่าวว่า "บทเรียนแบบโปรแกรมจะทำให้ผู้เรียนแต่ละคนเรียนรู้ได้มากและรวดเร็วตามความสามารถของแต่ละบุคคล ไม่มีการถ่วงเวลานับว่าเป็นการประหยัด และยังเป็นการประกันได้ว่าผู้เรียนทุกคนจะได้เรียนรู้ เนื้อหาวิชาอย่างละเอียดและเข้าใจโดยตลอด พร้อมทั้งจะช่วยแบ่งเบาภาระของครูลงได้ด้วย"

ประทีป สยามชัย กล่าวถึงผลดีของบทเรียนแบบโปรแกรมในการเรียนการสอน ดังนี้

- (๑) บทเรียนแบบโปรแกรมใช้สอนได้ผล
  - (๒) บทเรียนแบบนี้ใช้ได้กับทุกวิชาและเหมาะกับผู้เรียนทุกวัย ทุกระดับความรู้
  - (๓) สามารถทำให้นักเรียนเรียนได้เร็ว และมีประสิทธิภาพ
  - (๔) การสร้างบทเรียนชนิดนี้ก่อให้เกิดการค้นคว้าวิจัยปรับปรุงหลักสูตรได้ใหม่ ซึ่งอาจทำให้เกิดการปรับปรุงวิธีสอนและเนื้อหาวิชาอีกมาก
  - (๕) สามารถทำให้ทราบว่า ครูสอนเก่ง หรือไม่เก่งอย่างไร โดยใช้การเรียนด้วยบทเรียนโปรแกรมเป็นสิ่งที่เปรียบเทียบ
  - (๖) ครูที่สอนก็จะใช้บทเรียนชนิดนี้ได้ผลมากกว่าครูที่สอนไม่ดี
- ทัศนาศา เทียนเสริม ได้กล่าวถึงประโยชน์ของบทเรียนแบบโปรแกรมไว้ ดังนี้

Allen D. Calvin, Programmed Instruction (Bold New Venture, Indiana University Press, 1969), pp. 3 - 36.

^๒ประทีป สยามชัย, "บทเรียนสำเร็จรูป", ชุมนุมทางวิชาการ, รายงานการประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ ๑ ณ หอสมุดแห่งชาติ ๑ - ๕ สิงหาคม ๒๕๑๐, (พระนคร : กรมสามัญศึกษา, ๒๕๑๐), หน้า ๒๒๖.

(๑) ใช้เพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ที่นักเรียนได้เรียนจากครู ลักษณะของบทเรียนแบบโปรแกรมเหมาะสมควรกับการที่จะจัดให้แต่ละบุคคล เสริมสร้างการเรียนรู้ตามความต้องการของแต่ละบุคคล เพราะได้ทำบทเรียนเป็นชั้นย่อย ๆ และมีการเสริมแรงทันทีทันใด

(๒) เพื่อใช้ทบทวน ครูบางคนใช้เพื่อเป็นการสรุปผลการสอนที่ครูได้สอนมา ด้วยวิธีการสอนต่าง ๆ ที่ใช้กันอยู่ทั่วไป และเพื่อเป็นการทบทวนสิ่งซึ่งนักเรียนได้เรียนรู้ไปแล้วให้มีความเข้าใจ และความจำได้มากขึ้น

(๓) ใช้เพื่อการเรียนรู้ตามลำพังด้วยตนเอง และใช้เพื่อกระตุ้น (Motivated) นักเรียนที่สนใจ และนักเรียนที่ไม่มีครูสอน เพราะบทเรียนที่ได้เตรียมแล้วเป็นอย่างดีสามารถนำไปใช้ได้โดยไม่ต้องมีครู

สุภัทน์ ปัทมาคม^๒ ได้ชี้ให้เห็นว่า บทเรียนแบบโปรแกรมสามารถนำไปใช้สอนได้ทุกวิชา และมีประสิทธิภาพในการสอน ได้มีการค้นคว้าทดลองการใช้บทเรียนแบบโปรแกรมทั้งในยุโรปและเอเชีย ปรากฏว่าใช้ช่วยสอนได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นบทเรียนแบบโปรแกรมยังใช้กับนักเรียนเป็นจำนวนมาก หรือนักเรียนชั้นใดก็ได้ก็ช่วย ทั้งนี้เนื่อง

Tisana Tiansame, "A Proposal for a Programmed Approach to Teaching Vocabulary and Spelling Skills in English in a Second Language for the Fifth Grade in Chulalongkorn Demonstration School, Thailand." (Unpublished Master's Thesis, Faculty of Chico State College, California, June, 1970), pp. 11 - 12.

^๒สุภัทน์ ปัทมาคม, คำบรรยายวิชา Programmed Instruction แผนกวิชา โสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๑๓.

จากบทเรียนแบบโปรแกรมได้ผลดีขึ้นถูกต้องตามหลักวิธีสอนทั้งด้านทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
 ต้องให้ผู้เชี่ยวชาญในหลายสาขาวิชา ช่วยกันคิดและออกแบบทำ และจะต้องมีการทดลอง
 ใช้จนได้ผลดีก่อน จึงจะนำออกไปใช้จริง

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาไทยในวิทยาลัยครู มีความสนใจที่
 จะค้นคว้าเกี่ยวกับการสอน และเมื่อได้เห็นประโยชน์ของบทเรียนแบบโปรแกรมแล้ว
 คิดว่า น่าจะนำบทเรียนแบบโปรแกรมมาใช้สอนหลักภาษาไทยบ้าง จึงคิดสร้างบทเรียน
 แบบโปรแกรม เรื่อง "การสร้างคำไทย" สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
 ศึกษาชั้นสูง ด้วยคาดหวังว่า จะได้มีส่วนช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนหลักภาษาไทย
 ของนักเรียนลงไปได้บ้าง และถ้าบทเรียนนี้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ก็ควรนำ
 ไปใช้ให้แพร่หลายต่อไป และเพื่อเป็นการช่วยแก้ไขการขาดแคลนตำราภาษาไทย ให้
 สอดคล้องกับคำกล่าวของอาจารย์บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ที่ว่า "ในการสอนภาษา
 อุปกรณ์ที่สำคัญที่สุด คือ หนังสือ" เพราะบทเรียนแบบโปรแกรมก็เป็นหนังสือตำราเรียน
 ชนิดหนึ่งให้ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยตนเองได้ จึงขอมติว่าหนังสือธรรมดาก็ด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- (๑) เพื่อสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทย เรื่อง "การสร้างคำไทย"
 สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง
- (๒) เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้น
- (๓) เพื่อนำบทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้นไปให้นักศึกษาใช้ ทั้งนี้เพื่อช่วย
 ให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้เรื่องนี้ไปใช้อย่างถูกต้อง
- (๔) เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักวิธีเรียนด้วยตนเอง
- (๕) เพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมให้แพร่หลาย
 กว้างขวางยิ่งขึ้น

สมมติฐานของการวิจัย

บทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้นนี้ จะใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ๘๐/๘๐ (The 90/90 Standard)

๘๐ ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนที่นักศึกษาโดยเฉลี่ยทำบทเรียนได้ถูกต้องหลังจากเรียนบทเรียนแล้ว

๘๐ ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนที่นักศึกษาโดยเฉลี่ยทำได้จากข้อทดสอบหลังจากเรียนบทเรียนแบบโปรแกรม

วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย

(๑) ศึกษาค้นคว้าเรื่องบทเรียนแบบโปรแกรม พร้อมทั้งวิธีเขียนอย่างละเอียด
(๒) ศึกษาเนื้อหาวิชา เรื่อง การสร้างคำไทย ตามหลักสูตรประกาศนียบัตร
วิชาการศึกษาระดับสูงของสภาการฝึกหัดครู

(๓) พิจารณาเลือกวิธีการเขียนบทเรียนแบบโปรแกรมที่เหมาะสมมาใช้

(๔) ตั้งความมุ่งหมายทั่วไป และความมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของบทเรียน
แบบโปรแกรม

(๕) สร้างแบบทดสอบสำหรับทดสอบก่อนเรียนบทเรียน (Pre - test) และ
ข้อสอบหลังการใช้บทเรียนแบบโปรแกรม (Post - test)

(๖) สร้างบทเรียนแบบโปรแกรมตามความมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้แล้ว
นำไปทดลอง ดังนี้

๖.๑ ชั้นหนึ่งคน ทดลอง ๒ ครั้ง

๖.๒ ชั้นกลุ่มเล็ก ๑๐ คน ทดลอง ๑ ครั้ง

๖.๓ ชั้นภาคสนาม ทดลองกับตัวอย่างประชากร ๑๐๐ คน

(๗) นำผลการทดลองมาวิเคราะห์และประเมินผล เพื่อหาประสิทธิภาพของ
บทเรียน

(๘) สรุปผลการใช้บทเรียน โดยเสนอผลในรูปตารางและบรรยาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

(๑) เพื่อช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางการศึกษา เช่น ปัญหาการขาดแคลนครู ช่วยนักเรียนที่เรียนอ่อน ช่วยประหยัดเวลาสอน

(๒) ผลการศึกษาครั้งนี้จะทำให้เกิดบทเรียนแบบโปรแกรมเรื่อง "การสร้างคำไทย" สำหรับใช้สอนนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง

(๓) เพื่อเป็นแนวทางของครูในการที่จะนำวิธีของเทคโนโลยีทางการศึกษา มาคิดแปลงใช้ให้เหมาะสมในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(๔) ผลการศึกษาค้นคว้าจะทำให้ทราบว่า บทเรียนแบบโปรแกรมมีประโยชน์ต่อการสอนวิชาภาษาไทยเพียงใด

(๕) ผลการศึกษาค้นคว้า จะเป็นการกระตุ้นให้มีการสร้างและใช้บทเรียนแบบโปรแกรมในการเรียนการสอนภาษาไทยมากขึ้น

คำจำกัดความในการวิจัย

๑. บทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction หรือ Programmed Learning) หมายถึง "ลำดับประสบการณ์ที่จัดวางไว้สำหรับนำผู้เรียนไปสู่ความสามารถ โดยอาศัยความสัมพันธ์ของสิ่งเร้ากับการตอบสนอง"

๒. บทเรียนแบบโปรแกรมชนิดเส้นตรง (Linear Program) เป็นบทเรียนแบบโปรแกรมที่มีวิธีการจัดเรียงลำดับหน่วยย่อยของบทเรียนจากง่ายไปหายาก ผู้เรียนจะเริ่มเรียนจากหน่วยแรกต่อเนื่องไปจนถึงหน่วยสุดท้าย จะข้ามไม่เรียนหน่วยหนึ่งหน่วยใดไม่ได้ เพราะสิ่งที่เรารู้จากหน่วยแรก ๆ จะเป็นพื้นฐานในการเรียนหน่วยต่อไป การที่แบ่งออกเป็นหน่วยย่อย ๆ ออกไปนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดของผู้เรียน การตอบ

๑. เป็รื่อง กุญฑ, "การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป," เอกสารประกอบการเรียนวิชา Multi - Media Approach for Programmed Instruction. (แผนกศึกษาศาสตร์
 ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, ๒๕๑๒), หน้า ๑.

คำถามในบทเรียนมักจะให้เติมค่าในช่องว่าง หรือให้ตอบถูกหรือผิด แล้วให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้ตรวจคำตอบที่ถูกต้อง ซึ่งอยู่ในหน่วยถัดไป ถ้าตอบผิดก็ให้บทเรียนใหม่แล้วจึงทำหน่วยต่อไป

๓. บทเรียนแบบโปรแกรมรูปตำรา (Programmed Textbook)

คือบทเรียนที่นำมาให้นักเรียนได้เรียนด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องใช้เครื่องมือทางสถิติ อุปกรณ์อื่น ๆ มาช่วยมักจะออกมาเป็นรูปเล่ม เช่นเดียวกับตำราเรียน

๔. กรอบ (Frame) หมายถึง เนื้อหาของบทเรียนซึ่งแบ่งออกเป็นหน่วยย่อย ๆ ลำดับจากง่ายไปหายาก ในแต่ละกรอบจะมีคำอธิบายเนื้อหาและคำถาม พร้อมทั้งมีคำตอบให้เลือกหรือบางครั้งใหญ่เรียนเติมค่า โดยจะมีคำตอบที่ถูกต้องอยู่ในกรอบถัดไป แต่ละกรอบจะมีหมายเลขกำกับเริ่มจาก ๑, ๒, ... ไปตามลำดับ ในการเรียนบทเรียนแบบโปรแกรมฉบับนี้จะใช้อักษรย่อว่า ก. และมีหมายเลขกำกับเรียงไปตามลำดับ เช่น ก.๑, ก.๒

๕. ประสิทธิภาพของบทเรียน การสอนบทเรียนฉบับนี้ถือเกณฑ์มาตรฐาน

๙๐/๙๐ (The 90/90 Standard) คือ

๙๐ ตัวแรก หมายถึง นักเรียนสามารถทำบทเรียนได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยร้อยละ ๙๐

๙๐ ตัวหลัง หมายถึง นักเรียนสามารถทำข้อทดสอบหลังจากเรียนบทเรียนแบบโปรแกรมจบถูกต้อง เฉลี่ยร้อยละ ๙๐

ถ้าผลการวิเคราะห์บทเรียนแบบโปรแกรมที่นำไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างใดมาตรฐานดังกล่าว ก็ถือว่าบทเรียนแบบโปรแกรมนั้นมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตในการวิจัย

๑. บทเรียนแบบโปรแกรมเรื่อง "การสร้างค่าไทย" ที่สร้างขึ้นนี้เป็นบทเรียนแบบโปรแกรมชนิดเส้นตรงธรรมดา (Straight forward Linear Program) เป็นบทเรียนแบบโปรแกรมรูปตำรา (Programmed Textbook) และใช้วิธีเขียนตามแบบของ สกินเนอร์ คือ ผู้เรียนสร้างคำตอบเอง

๒. เนื้อหาของบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทยเรื่อง "การสร้างคำไทย" สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง มีขอบเขตเนื้อหาที่ปรากฏในหลักสูตรการฝึกหัดครู ของ สภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช ๒๕๑๕ วิชาภาษาไทย ๑๐๘ "ลักษณะภาษาไทย" ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้

ไทย ๑๐๘ ลักษณะภาษาไทย

"ความแตกต่างระหว่างเสียงของคำ และรูปของคำ หน้าที่ของผู้ใช้ภาษา และหน้าที่ของผู้สอนภาษา ศึกษาเรื่องเสียงของอักษรไทย โครงสร้างของพยางค์ และคำในภาษาไทย การสร้างคำไทย คำยืม โครงสร้างประโยค หรือการเรียงคำ การจำแนกคำ ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในการใช้ภาษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม สาเหตุและการใช้คำว่าราชาศัพท์ และคำสุภาพ"

๓. ความรู้เรื่อง "การสร้างคำไทย" ที่นำมาสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมนี้ ได้มาจาก หนังสือต่าง ๆ ดังนี้ คือ

๑. ภาษาและภาษาศาสตร์ ของ วิไลวรรณ วัฒนพานิช
๒. ระบบเสียงภาษาไทย ของ กาญจนา นาคสกุล
๓. หลักภาษาไทย ของ พระยาอุปกิตศิลปสาร
๔. โครงสร้างภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์ ของ วิจิตรนันทน์ ภาณุพงศ์
๕. บันทึกคนควาภาษาไทย ของ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ
๖. ลักษณะและโครงสร้างภาษาไทย ของ กีเรกชัย มหัทธนะสิน
๗. หลักภาษาไทย ของ สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์
๘. ลักษณะภาษาไทย ของ บรรจบ พันธุเมธา

๑ สภาการฝึกหัดครู, หลักสูตรการฝึกหัดครู พุทธศักราช ๒๕๑๕, (กรมการฝึกหัดครู, ๒๕๑๕), หน้า ๑๐๗.

๔. แบบทดสอบของบทเรียนมีความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และมีความเชื่อถือได้เป็นเกณฑ์

๕. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการทดลองภาคสนาม จำนวน ๑๐๐ คน เป็น นักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ ปทุมธานี

๖. การใช้เวลาในการทำบทเรียนแบบโปรแกรมนี้ ไม่จำกัดเวลา แลวแต่ ระวังความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งแตกต่างกัน

ความจำกัดของการวิจัย

๑. ตัวอย่างประชากรที่ทดลองใช้บทเรียน คือ นักศึกษาชั้นประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาระดับสูง วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ ปทุมธานี เพียงแห่งเดียว ดังนั้น หากนำบทเรียนนี้ไปใช้กับผู้เรียนในสถานที่อื่นที่มีสภาพแตกต่างกันไป อาจจะได้ผลลัพธ์ที่ แตกต่างกันไป

๒. ผลของการวิจัยครั้งนี้ อาจคลาดเคลื่อนได้ เนื่องจากผู้เรียนยังไม่คุ้นเคย กับการเรียน โดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม และผู้วิจัยได้ให้โอกาสแก่นักศึกษาทำบทเรียน ในตอนท้ายบทเรียนหน่วยที่ ๑ ตามลำพัง เพราะนักศึกษาไม่สามารถทำได้ทันในเวลาเรียน วิชาไทย ๑๐๔ จำเป็นจะต้องไปเรียนวิชาอื่นในช่วงโมงถัดไป แต่ผู้วิจัยได้กำชับและเน้น ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการชั่งน้ำหนักที่จะไม่เปิดดูคำตอบก่อน เพราะนักศึกษาจะไม่ เขาใจบทเรียนอย่างแท้จริง จะมีผลต่อการเรียนวิชาไทย ๑๐๔ ค่าว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

001156